

Warszawa, dnia 13 marca 2017 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTERSTWO FINANSÓW
PODSEKRETARZ STANU
Paweł Gruza

DD6.8223.3.2017

Pani
Elżbieta Piotrowska-Rutkowska
Prezes
Naczelnej Rady Aptekarskiej
ul. Długa 16
00-238 Warszawa

Szanowna Pani Prezes,

Odpowiadając na pismo z dnia 9 stycznia 2017 r. w sprawie wątpliwości interpretacyjnych związanych z nowym brzmieniem art. 22 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1829, ze zm.; dalej: u.s.d.g.), przedstawiam następujące wyjaśnienia.

Stosownie do art. 22 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2017 r., dokonywanie lub przyjmowanie płatności związanych z wykonywaną działalnością gospodarczą następuje za pośrednictwem rachunku płatniczego przedsiębiorcy, w każdym przypadku gdy:

- 1) stroną transakcji, z której wynika płatność, jest inny przedsiębiorca oraz
- 2) jednorazowa wartość transakcji, bez względu na liczbę wynikających z niej płatności, przekracza równowartość 15 000 zł, przy czym transakcje w walutach obcych przelicza się na złote według kursu średniego walut obcych ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień dokonania transakcji.

Należy zauważyć, iż nowelizacja omawianego przepisu dokonana ustawą z dnia 13 kwietnia 2016 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. poz. 780) nie dotyczyła użytego w nim pojęcia „transakcji”, które to pojęcie funkcjonuje w art. 22 u.s.d.g. od momentu wejścia w życie tej ustawy, tj. od 2004 r.. Tym samym ww. nowelizacja w żaden sposób nie wpływa na dotychczasowy sposób rozumienia tego pojęcia (niemającego jakkolwiek swojej legalnej definicji).

Wprowadzenie zmian w przepisach podatkowych wiąże się z określeniem negatywnych konsekwencji nierespektowania normy wyrażonej w art. 22 ust. 1 u.s.d.g., polegających na braku możliwości zaliczenia do kosztów uzyskania przychodu w tej części, w jakiej płatność dotycząca transakcji, o której mowa w powołanym przepisie u.s.d.g. została dokonana bez pośrednictwa rachunku płatniczego, odwołują się wprost do nazewnictwa stosowanego w u.s.d.g. i nie kreują swoistej definicji transakcji.

Zgodnie z uzyskanymi wyjaśnieniami Ministerstwa Rozwoju – właściwego w sprawie przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej - *Przez transakcję należy rozumieć umowę cywilnoprawną zawieraną w związku z prowadzoną przez strony działalnością gospodarczą, w wykonaniu której dokonywana jest co najmniej jedna płatność. O przyporządkowaniu płatności do poszczególnych umów (transakcji) decyduje ich cel gospodarczy i zgodny zamiar stron, a nie treść dowodów (dokumentów) księgowych. Trzeba przy tym podkreślić, że art. 22 u.s.d.g. nie wprowadza czasowego ograniczenia okresu zliczania pojedynczych płatności. Może się zatem okazać, że jedna transakcja obejmuje transfery pieniężne dokonane w ciągu kilku lat (np. w przypadku zawarcia umowy realizowanej etapami, takiej jak umowa wdrożeniowa czy umowa o roboty budowlane). W konsekwencji, jednorazowa wartość transakcji oznacza ogólną wartość wierzytelności lub zobowiązań, określoną w umowie zawartej między przedsiębiorcami. Przymiot jednorazowości nie odnosi się do liczby płatności, lecz odzwierciedla wymóg powiązania poszczególnych świadczeń w ramach jednego stosunku umownego”.*

Odnosząc się do wskazanych w piśmie Naczelnej Izby Aptekarskiej wątpliwości, stwierdzić należy, że nie można przychylić się do stanowiska zawartego w przedmiotowym wystąpieniu, że jednorazowa wartość transakcji – niezależnie od wielkości należności lub zobowiązań określonych umową – to wartość jednorazowej faktury realizowanej w ramach zawartej umowy, a nie wielkość należności lub zobowiązań wynikających z umowy. Taka interpretacja stoi w sprzeczności z literalnym brzmieniem przepisu, który zakłada możliwość dokonywania wielu płatności w wykonywaniu jednej transakcji (umowy), w sytuacji, gdy przecież poszczególne płatności mogą być ujęte w odrębnych fakturach.

Zatem każda umowa określająca wielkość obrotu (ogólną wartość wierzytelności lub zobowiązań) na poziomie wyższym niż kwota 15 000 zł stanowi transakcję objętą obowiązkiem, o którym mowa w art. 22 u.s.d.g.

W konsekwencji stwierdzić należy, że pojęcie jednorazowej transakcji zawsze odnosi się do umowy zawartej między przedsiębiorcami. Jeżeli całkowita wartość wierzytelności lub zobowiązań nie wynika wprost z umowy, lecz zależy od czasu jej trwania (umowy zawarte na czas nieokreślony mające za przedmiot powtarzające się świadczenia), dopuszczalnym jest przyjęcie, że pojęcie jednorazowej transakcji odnosi się do poszczególnych okresów rozliczeniowych.

Z kolei w przypadku, gdy przedsiębiorca prowadzący aptekę podpisuje z hurtownią farmaceutyczną kilka umów w ciągu roku lub podpisuje z tą samą hurtownią w następujących po sobie miesiącach odrębne umowy — nie ma podstaw, by sumować ogólną wartość wierzytelności lub zobowiązań w ujęciu rocznym, jeżeli strony wyraźnie tak nie zastrzegły w treści umowy.

Strony, które nawiązały już trwały stosunek gospodarczy o wartości przekraczającej 15 000 zł mogą w pewnych przypadkach dokonywać rozliczeń gotówkowych. Na gruncie obowiązującego stanu prawnego nie wydaje się, by wystąpienie w miesiącu poprzedzającym obrotu nawet znacznie przekraczającego próg 15 000 zł uniemożliwiało dokonanie w kolejnym miesiącu między tymi samymi partnerami biznesowymi płatności gotówkowej w wykonaniu odrębnej

umowy realizującej odmienny cel, której wartość nie przekracza ustawowego progu. Ustawodawca nie uzależnił bowiem powstania obowiązku, o którym mowa w art. 22 u.s.d.g. od całkowitego wolumenu należności i zobowiązań stron w poszczególnych okresach rozliczeniowych, lecz od związku funkcjonalnego między płatnością a transakcją.

Pojęcie jednorazowej wartości transakcji zawsze odnosi się do umowy zawartej między przedsiębiorcami; okoliczność, że jedna ze stron dokonuje zakupu produktów leczniczych na poczet kilku aptek, które prowadzi we własnym imieniu (czy też — odwołując się do sformułowania zawartego w piśmie z 9 stycznia 2017 r., „na podstawie jednego numeru NIP”), nie ma dla oceny przestrzegania przepisu art. 22 u.s.d.g. znaczenia.

Końcowo jeszcze raz należy podkreślić, że ocena konkretnego zdarzenia gospodarczego jako „jednorazowej transakcji” powinno być dokonywane w odniesieniu do konkretnej sytuacji faktycznej, przy uwzględnieniu sensu ekonomicznego i gospodarczego danego działania.

PODSEKRETARZ STANI

Paweł Gruza